

RICHARD EYRE, BRITANICUL

Cind urmăream, în 1987, pe scena Teatrului Național din Londra, *King Lear* în regia lui Richard Eyre, îmi imaginam prea puțin că voi avea ocazia să văd, în 1990, *A treia teapă*, la „Bulandra”, alături de același Richard Eyre, de astă dată director al Naționalului britanic. Dar ceea ce, cu siguranță, nu mi-ar fi trecut prin minte atunci a fost că îl voi părăsi la pauză pe regizorul englez pentru a vedea dacă Patrice Chéreau și-a terminat pregătirile pentru spectacolul de la Teatrul Național din București.

Bineînțeles că, atât pentru britanici cât și pentru francezi, stupoarea noastră agitată în fața unor nume al căror ecou ne-a alintat timpanele, în surdina, atîta vreme, și pe care le auzim acum, pe nepregătite, strigate la un metru de urechi, poate părea ușor nelalocul ei. De aici, senzația lor că am suferi de un sindrom depresiv avansat.

Pe Richard Eyre însă nu l-am găsit deloc dispus să ne privească prin filtrul vreunor precauții terapeutice. Venit de multe ori în România, cunoscător al spectacolelor lui Ciulei, Pintilie, Esrig, foarte îndeaproape familiarizat cu situația teatrului din Cehoslovacia și dotat cu ceea ce, în lipsă de inspirație, s-ar putea chema un calm britanic jovial, Eyre și-a început discuția cu artiștii de la Teatrul Național din București, mărturisind:

„Vi se va părea cu siguranță paradoxal ceea ce am să spun, dar trebuie să vă mărturisesc că, personal, cînd am vizitat România în anii din urmă, v-am invidiat.

Publicul dumneavoastră era minunat, atât de dispus să vă asculte, atât de avid, mai ales, să vă asculte. Teatrul era, de altfel, singurul loc public în care se mai putea spune adevărul, așa încît el îndeplinea o funcție vitală în societate,

ocupa un loc central în conștiința oamenilor.

Ei bine, după revoluție, lucrurile s-au schimbat. Teatrul a ajuns, și la dumneavoastră, pe același plan cu mass-media și cu celelalte activități sociale. Dacă nu cumva a ajuns chiar în urma lor. El va traversa o criză. Dar va fi o criză vremelnică, sînt sigur de asta. Fiindcă aveți artiști puternici și valoroși.

În Anglia, administrarea și conducerea Teatrului Național, de pildă, trebuie să păstreze un echilibru între interesele economice ale instituției (care e obligată să joace pe parcursul întregului an cu 80% din bilete vîndute în avans, pentru a-și acoperi cheltuielile) și calitatea artistică a reprezentațiilor (care nu are voie să țină cont de interese economice). De altfel, preocuparea continuă a conducătorilor instituției este să obțină subvenții tot mai mari de la stat, pentru a nu fi condiționați de pretențiile impuse de sponsorii particulari. Pe de altă parte, o susținere financiară integrală din partea statului ar afecta dinamica producerii pieselor și, în același timp, ar încuraja o formă de elitism artistic. Or, un spectacol trebuie să fie valoros în sine, dar el trebuie să și placă“.

Întrebat ce fel de politică repertorială duce în cadrul teatrului al cărui director este, Eyre a răspuns: „Nu cred în ceea ce numiți «politica repertorială». Nu-mi place expresia. Un teatru nu trebuie să funcționeze pe baza unui plan dinainte stabilit. Politica mea sînt oamenii cu care lucrez, piesele pe care le pun în scenă, reușitele sau nereușitele. Bineînțeles că există constante și variabile. Există, în primul rînd, actori care lucrează frecvent cu noi pe contract, chiar dacă teatrul nu are o trupă stabilă. Ei vin, apoi joacă o vreme în altă parte, și se reîntorc la Național. Există apoi autori dramatici care colaborează cu noi de multă vreme, și există autori pe care i-a lansat scena Teatrului Național: Bond, Pinter, Ayckbourn, David Hare, de exemplu. Există chiar și un public specific nouă. Un public «mediu», aș spune. Alcătuît în mare parte din intelectuali și studenți, dar și din alte categorii sociale. De altfel, cred că în compoziția publicului de teatru intră, indiferent de țară, aceleași straturi ale intelectualității.“

Discutînd despre structura organizatorică a Naționalului britanic, Richard Eyre a insistat mult asupra faptului că instituțiile teatrale din România își vor schimba și ele, treptat, configurația: „Sînt convins că teatrul românesc va ajunge din nou să reprezinte un centru al societății dumneavoastră, atunci cînd își va găsi forma specifică de existență în noile condiții.“

Iată un punct de vedere în care sîntem dispuși să credem, cu atît mai mult cu cît el nu vine din partea unui necunoscător al valorilor noastre teatrale anterioare, ci dimpotrivă.

Vizita lui Eyre în România a fost scurtă și s-a petrecut, cum am mai spus, în același timp cu vizita lui Chéreau. Invitat să vadă, la Studiul „Bulandra”, *Hamlet* în regia lui Tocilescu, a fost așezat, în timpul reprezentației, alături de actorul Gérard Desarthe. Li s-a făcut, firește, cunoștința, iar în antracț Eyre l-a întrebat pe Desarthe: „Ați văzut *Hamlet*-ul lui Patrice Chéreau?“ Perplex, actorul francez a răspuns „Da“. Iar după cîteva secunde a adăugat: „Eu am jucat *Hamlet*-ul lui Patrice Chéreau“

În România, Anglia și Franța se află pe teritoriu neutru.

Corina Șuteu